

Piotr Rączka

Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń

raczka@umk.pl; ORCID: 0000-0003-2919-4112

Nadzór administracyjny Ministra Sprawiedliwości nad samorządem komorniczym w nowej ustawie o komornikach sądowych

<http://dx.doi.org/10.12775/SIT.2018.015>

1. Wprowadzenie

Od pewnego czasu trwały intensywne prace legislacyjne nad nową regulacją prawną normującą status prawny komornika sądowego. Celem tych prac było stworzenie pakietu ustaw, który z jednej strony miał zastąpić obecnie obowiązującą Ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji¹, a z drugiej bardziej szczegółowo niż dotychczas uregulować kwestie związane z ukształtowaniem statusu prawnego komornika sądowego w polskim porządku prawnym.

Efektem tych prac jest m.in. uchwalona w dniu 22 marca 2018 r. ustawa o komornikach sądowych² (dalej: ustawa o komornikach sądowych lub ustawa). W ustawie przewidziano dość długie, jak na praktykę obserwowaną w ostatnim czasie, *vacatio legis*, jak bowiem wynika z art. 306 ustawy, jej przepisy poza pewnymi wyjątkami wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. Wydaje się jed-

¹ Tekst jednolity Dz.U. z 2017 r. Poz. 1277 ze zm.

² Dz.U. z 2018 r. Poz. 771.

nak, że już na tym etapie procesu legislacyjnego warto poddać analizie proponowane w ustawie rozwiązania prawne, w zakresie, jak się wydaje, fundamentalnym dla samorządu komorniczego, który stanowi instytucjonalną reprezentację komorników sądowych. Do takich regulacji prawnych, fundamentalnych dla usytuowania w strukturze państwa samorządu komorniczego, a także interesujących ze względu na inspiracje, które stanowiły jeden z elementów decydujących o kształcie przygotowanej regulacji prawnej, należy zaliczyć bez wątpienia kwestie nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad tym samorządem.

Na wstępie rozważań poświęconych nadzorowi administracyjnemu Ministra Sprawiedliwości, w zakresie proponowanym przez przepisy ustawy o komornikach sądowych, trzeba podkreślić, że zagadnienie jest złożone. W gruncie rzeczy bowiem tematyka nadzoru sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości obejmuje dwie odrębne instytucje prawne, a mianowicie nadzór Ministra Sprawiedliwości nad osobami wykonującymi zawód komornika sądowego, a także nadzór nad samorządem komorników sądowych³. Elementami wspólnymi tych instytucji jest organ sprawujący funkcje nadzorcze, którym jest Minister Sprawiedliwości, i określenie w obu przypadkach nadzoru pojęciem administracyjnego. Należy jednak podkreślić, że również ustawodawca w art. 1 ust. 1 pkt 5 zdaje się łączyć obie instytucje, stanowiąc, że ustawa określa zasady sprawowania nadzoru nad komornikami i samorządem komorniczym.

Ustawodawca dostrzega jednak zasadniczą różnicę między tymi instytucjami, o czym świadczy układ przepisów zawartych w dalszej części ustawy. Przepisy poświęcone nadzorowi nad komornikami sądowymi zostały zawarte w rozdziale 9 ustawy pt. „Nadzór nad komornikami”. Natomiast przepisy normujące nadzór nad samorządem zawodowym zostały usytuowane w rozdziale 10 pt. „Sa-

³ Na temat rodzajów nadzoru nad komornikami zob. J. Jankowski, *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji*, Warszawa 1998, s. 65; idem, *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, Warszawa 2000, s. 177; P. Rączka, *Gwarancje ustawowe podmiotowości publicznoprawnej samorządu komorniczego*, w: *Status prawny komornika sądowego. Wyzwania współczesności*, red. M. Jabłoński, A. Marciniak, Sopot 2016, s. 89.

morząd komorniczy”, a w szczególności w art. 214 i 215 ustawy o komornikach sądowych⁴.

Do tak ukształtowanej regulacji należy odnieść się z aprobatą. Uwzględnia ona prezentowane wcześniej postulaty uporządkowania problematyki nadzoru nad samorządem komorniczym i komornikami. W obecnie obowiązującej ustawie o komornikach sądowych i egzekucji obie odmienne instytucje są uregulowane w rozdziale 9 pt. „Nadzór nad komornikami”⁵, do czego wielokrotnie we wcześniejszych opracowaniach odnosiłem się krytycznie⁶. Ustawa o komornikach sądowych natomiast, co warto jeszcze raz zaakcentować, wyodrębnia przepisy dotyczące nadzoru nad komornikami, czyli nadzoru w znaczeniu ustrojowym, i przenosi do rozdziału poświęconego samorządowi komorniczemu.

2. Podstawa prawna

W ustawie o komornikach sądowych nadzorowi nad samorządem komorniczym poświęcono art. 214–215. Pewne uprawnienia Ministra Sprawiedliwości zostały także ukształtowane w innych przepisach rozdziału 10 „Samorząd komorniczy”, np. w art. 208 ust. 2, art. 202 ust. 1 pkt 3 czy art. 209 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych. Jest to więc regulacja w stosunku do obecnie obowiązującej ustawy zdecydowanie bardziej uporządkowana, w aktualnej bowiem ustawie o komornikach sądowych i egzekucji tej problematyce poświęcone są częściowo regulacje zawarte w rozdziale 9

⁴ Na temat wadliwych rozwiązań prawnych w tym zakresie w obecnie obowiązującej ustawie o komornikach sądowych i egzekucji zob. J. Jankowski, *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, s. 177.

⁵ Zob. na ten temat A. Marciniak, *Nadzór nad komornikiem według ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, w: *Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, red. K. Lubiński, Sopot 2000, s. 172–173.

⁶ Zob. np. P. Rączka, *Samorząd komorników sądowych – zadania, struktura organizacyjna i nadzór. Propozycje zmian regulacji prawnej*, w: *Założenia projektu nowej ustawy o komornikach sądowych*, red. A. Marciniak, Warszawa 2014, s. 103; P. Rączka, *Gwarancje ustawowe podmiotowości publicznoprawnej samorządu komorniczego*, s. 90.

„Nadzór nad komornikami”, w szczególności część art. 64, art. 67 oraz art. 68, a dodatkowo pewne uprawnienia nadzorcze Ministra Sprawiedliwości zostały uregulowane również w rozdziale 11 „Samorząd komorniczy”. W szczególności można je dostrzec w treści art. 81 ust. 2, art. 84 ust. 4, art. 85 ust. 1 pkt 4 i art. 85 ust. 4 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Takie rozproszenie przepisów było oczywiście spowodowane błędną identyfikacją instytucji nadzoru nad samorządem komorniczym jako pokrewnej nadzorowi nad komornikami sądowymi. W obecnym kształcie obie instytucje zostały przez ustawodawcę prawidłowo rozdzielone. Wiązało się to z właściwym usytuowaniem przepisów kształtujących nadzór w znaczeniu ustrojowym – nadzór nad samorządem komorniczym w rozdziale poświęconym temu samorządowi.

3. Podmioty stosunku nadzoru

Zgodnie z art. 214 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych nadzór zwierzchni nad samorządem komorników sądowych sprawuje Minister Sprawiedliwości. Tak ukształtowana regulacja, określająca organ nadzorczy, jest zgodna z przyjętym w zakresie regulacji normujących nadzór nad innymi samorządami zawodowymi teoretycznym modelem nadzoru. Należy jednak podkreślić, że analiza przepisów stanowiących podstawę prawną do zastosowania poszczególnych środków nadzorczych prowadzi do wniosku, że pod względem podmiotowym strona czynna relacji nadzorczej została uregulowana w sposób zdecydowanie bardziej rozbudowany. Wymaga bowiem współdziałania Ministra Sprawiedliwości, który występuje w charakterze organu inicjującego kontrolę legalności uchwał organów samorządu komorniczego, z Sądem Najwyższym, który jest właściwy do podjęcia rozstrzygnięcia w tym zakresie. Taka konstrukcja pozwala na połączenie kompetencji kontrolnych Ministra Sprawiedliwości w zakresie oceny fachowości prowadzenia działalności samorządowej z kompetencjami kontrolnymi w zakresie orzekania o legalności przyznanych przez ustawodawcę Sądowi Najwyższemu. Uniezależnia tym samym również w pewnym zakre-

sie ingerencją nadzorczą od czynników politycznych, przenosząc ciężar rozstrzygnięcia na niezawisły organ wymiaru sprawiedliwości.

Podobnie ukształtowane zostały kompetencje Ministra Sprawiedliwości w zakresie stosowania pozostałych środków ingerencji w działalność organów reprezentujących korporację komorników sądowych, w szczególności w działalność uchwałodawczą organów samorządu komorniczego. Kompetencje nadzorcze Ministra Sprawiedliwości w tym zakresie ograniczają się bowiem jedynie do inicjowania działań organów samorządowych.

4. Środki nadzoru

Dla instytucji nadzoru nad samorządem komorniczym, czyli niezależnym i samodzielny podmiotem wykonującym zadania z zakresu administracji publicznej, podstawowe znaczenie mają oczywiście przepisy zawierające podstawy prawne dla zastosowania środków nadzoru. Jest to konsekwencją przyjęcia założenia teoretycznego, że tego typu środków nie można domniemywać. Każda ingerencja w działalność tego typu podmiotów, jakimi są samorzady, również zawodowe, wymaga szczególnej podstawy prawnej, która determinuje w jakiej sytuacji i za pomocą jakiego środka ingerencji dany organ może wkraczać w działalność konkretnego organu samorządowego. Tylko przyjęcie takiego założenia pozwala zachować realne gwarancje samorządności podmiotów zdecentralizowanych. Stąd tak istotna jest analiza proponowanych w ustawie o komornikach sądowych regulacji prawnych kształtujących tego typu środki. W doktrynie wyklucza się bowiem możliwość kreowania środków nadzoru regulacjami podustawowymi, co umożliwiłoby swobodne decydowanie o intensywności nadzoru przez organy go wykonujące, aż do przekreślenia samorządności, z jakiej mogą korzystać organy korporacyjne.

Doktryna prawa administracyjnego wśród środków nadzoru wyróżnia dwie podstawowe kategorie, a mianowicie środki kontroli i środki korygujące⁷.

⁷ P. Rączka, *Nadzór nad samorządem zawodowym*, Toruń 1999, s. 175; J. Jankowski, *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, s. 181.

4.1. Środki kontroli

Środki kontroli nie stanowią środków bezpośredniej ingerencji w działania organów samorządowych. Mają one jedynie umożliwić organom nadzoru ocenę, czy działalność organów samorządu uzasadnia zastosowanie środków nadzoru o charakterze korygującym. Zastosowanie środków kontroli w ramach instytucji nadzoru stanowić ma więc źródło wiedzy o ewentualnych naruszeniach prawa będących podstawą ingerencji organów nadzoru.

Podstawowe środki kontroli zostały przewidziane w ustawie o komornikach sądowych w art. 214 ust. 2–6. Przepisy te kształtują przede wszystkim obowiązki organów samorządu komorniczego w zakresie przekazywania Ministrowi Sprawiedliwości aktów podjętych przez te organy⁸. Zgodnie z tymi przepisami Krajowa Rada Komornicza została zobowiązana do przekazywania Ministrowi Sprawiedliwości odpisów podjętych uchwał i protokołów posiedzeń, a także sprawozdania rocznego wraz z bilansem. Te dokumenty Krajowa Rada ma obowiązek przekazać Ministrowi Sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia ich podjęcia lub sporządzenia. Pewne wątpliwości może budzić ustalenie momentu, od którego należy liczyć określony przepisem termin 14 dni. W przypadku bowiem protokołu posiedzenia zasadne wydaje się liczenie tego terminu od dnia jego zatwierdzenia, co powinno nastąpić na kolejnym posiedzeniu rady, a nie od dnia jego sporządzenia.

Podobnymi obowiązkami zostały w ustawie obarczone rady izb komorniczych. Przepisy zobowiązują te organy do przekazywania Ministrowi Sprawiedliwości odpisów uchwał i protokołów walnego zgromadzenia izby komorniczej, a także odpisów własnych uchwał i protokołów oraz sprawozdania rocznego wraz z bilansem, w analogicznym terminie 14 dni od dnia ich otrzymania, podjęcia lub sporządzenia.

Spod zakresu tej regulacji, nakładającej obowiązek przekazywania aktów organów samorządowych Ministrowi Sprawiedliwości, zostały wyłączone uchwały o charakterze personalnym, chyba że

⁸ Tak kwalifikuje również te środki J. Jankowski, *ibidem*, s. 179.

obowiązek ich przekazania wynika z przepisów ustawy, np. taki obowiązek kształtuje art. 209 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych, obejmując obowiązkiem przekazywania odpisy uchwał walnego zgromadzenia izby komorniczej dotyczących: wyboru przewodniczącego rady izby komorniczej, wyboru wiceprzewodniczącego oraz pozostałych członków rady izby komorniczej, a także wyboru członków Krajowej Rady Komorniczej czy też wyboru komisji.

Dodatkowo, zgodnie z ust. 5 art. 214 ustawy o komornikach sądowych, Minister ma prawo zażądać w razie potrzeby od Prezesa Krajowej Rady Komorniczej i rad izb komorniczych również innych dokumentów niż wymienione.

Uzupełnienie wskazanych regulacji stanowi ust. 6 art. 214 projektu, zgodnie z którym na żądanie Ministra Sprawiedliwości organy samorządu komorniczego zobowiązane są udzielać niezbędnych informacji dotyczących funkcjonowania tego samorządu.

Tak ukształtowane środki kontroli pozwalają Ministrowi Sprawiedliwości zapoznać się i dokonać oceny legalności działania organów samorządu zawodowego komorników sądowych, a w konsekwencji rozważyć, czy wystąpiły podstawy do zainicjowania działań o charakterze korygującym. Mając na uwadze charakter podmiotu, jakim jest samorząd komorniczy, a mianowicie to, że jest to podmiot publiczny obciążony obowiązkiem realizacji określonych ustawą zadań publicznych, należy podkreślić, że stosowanie środków nadzoru w przewidzianym ustawą o komornikach sądowych zakresie jest w pełni uzasadnione.

4.2. Środki korygujące

Podstawowe znaczenie dla intensywności nadzoru mają oczywiście środki korygujące, które mogą mieć zastosowanie w ramach tej instytucji. To poprzez realizację tych środków organy nadzoru władczo ingerują w działalność organów samorządu komorniczego. Na wstępie analizy tego typu środków należy jednak zastrzec, co z punktu widzenia rozbieżności doktrynalnych ma istotne znaczenie, że traktuję jako tego typu środki wszelkie dopuszczalne przepisami działania Ministra Sprawiedliwości, które służą wzruszaniu roz-

strzygnięć, jak również inicjują aktywność uchwałodawczą organów samorządu komorniczego.

Na wstępie rozważań należy podkreślić, że kompleksowa analiza rozwiązań prawnych prowadzi do wniosku, że ustawa o komornikach sądowych kształtuje bardzo ograniczone, zarówno pod względem ilościowym, jak i pod względem intensywności oddziaływania, kompetencje Ministra Sprawiedliwości w tym zakresie. Niewątpliwie takie ukształtowanie kompetencji nadzorczych stanowi istotną gwarancję niezależności i samodzielności działania korporacji zawodowej komorników sądowych.

Przepisy ustawy stanowiące podstawę do zastosowania środków korygujących w ramach instytucji nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad samorządem komorniczym pozwalają na wyróżnienie kompetencji nadzorczych o dwojakim charakterze. Z jednej strony Minister Sprawiedliwości posiada kompetencje w zakresie stosowania środków inicjujących działalność samorządową, przede wszystkim o charakterze prawodawczym, a z drugiej – kompetencje służące uruchomieniu kontroli legalności aktów podjętych przez organy samorządowe. Ustawodawca nie wyposaża natomiast Ministra Sprawiedliwości w kompetencje do samodzielnego eliminowania z obrotu prawnego rozstrzygnięć podejmowanych przez organy korporacyjne.

Regulacja kształtująca środki inicjujące działalność uchwałodawczą organów samorządowych, a w szczególności art. 214 ust. 7 projektu, stanowi o kompetencjach Ministra Sprawiedliwości do zwrócenia się do Krajowej Rady Komorniczej o podjęcie uchwały w sprawie należącej do zakresu właściwości tego organu. Do konstrukcji instytucji, jaką proponuje w przypadku tego przepisu ustawodawca, należy odnieść się z aprobatą. Przepisy nie przewidują bowiem możliwości przejęcia przez Ministra Sprawiedliwości kompetencji organu samorządowego, np. poprzez wydanie zarządzenia zastępczego, a jedynie pozwalają na wystąpienie z inicjatywą uchwałodawczą w tym zakresie. W tym przypadku więc regulacja ustawowa ogranicza pod względem intensywności działania nadzorcze do niezbędnego minimum. Nadanie ostatecznego kształtu uchwale należy bowiem do organu, który będzie ją podejmował, a więc do Krajowej Rady Komorniczej. Ustawodawca jedynie ogranicza Krajową Radę terminem, w jakim uchwała taka

powinna zostać podjęta. Wynosi on bowiem dwa miesiące od dnia otrzymania wniosku. Jednocześnie, co może być postrzegane jako luka w proponowanych rozwiązaniach prawnych, przepisy ustawy nie regulują skutków naruszenia tego terminu.

Podstawowym środkiem służącym zagwarantowaniu, że aktywność samorządowa w obrębie działalności uchwałodawczej będzie zgodna z porządkiem prawnym obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, jest uchylenie sprzecznej z prawem uchwały organu samorządowego. Regulacje kształtujące podstawy do jego zastosowania zostały zawarte w art. 215 ustawy o komornikach sądowych. Nawiązując do wcześniejszych rozważań na ten temat, warto zwrócić uwagę, że ustawodawca nie dookreśla charakteru uchwał, które mogą być poddane weryfikacji poprzez zastosowanie tego środka. Posługuje się bardzo szerokim pojęciem uchwały organu samorządu komorniczego⁹. Taka regulacja pozwala na postawienie wniosku, że środek ten może zostać zastosowany do wszelkich aktów będących efektem działalności organów kolegialnych samorządu komorniczego.

Z art. 215 ustawy wynika, że zastosowanie tego środka wymaga współdziałania Ministra Sprawiedliwości oraz Sądu Najwyższego. Minister Sprawiedliwości, który jest w tym przypadku inicjatorem postępowania przed Sądem Najwyższym, może zgodnie z tym przepisem zwrócić się do tego sądu o uchylenie sprzecznej z prawem uchwały organu samorządu komorniczego¹⁰. Należy podkreślić, że w ustawie o komornikach sądowych, co źle świadczy o poziomie techniki legislacyjnej, ustawodawca w tym samym art. 215 określa środek służący Ministrowi Sprawiedliwości pojęciem „wniosku” – w ust. 1, a także „skargi” – w ust. 2 tego artykułu. W ust. 1 stanowi bowiem, że „Minister Sprawiedliwości może zwrócić się do Sądu Najwyższego z wnioskiem”, a w ust. 2, regulując możliwe rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego, stanowi o „oddaleniu skargi”. Taka regulacja może budzić wątpliwości interpretacyjne, czy ustawodawcy w obu przepisach chodziło o ten sam środek służący zaskarżaniu przez Ministra

⁹ Do takich propozycji regulacji prawnej odnosiłem się już wcześniej krytycznie, zob. P. Rączka, *Samorząd komorników sądowych*, s. 103.

¹⁰ A. Marciniak, *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 242.

Sprawiedliwości uchwał organów samorządu komorniczego do Sądu Najwyższego. W tym zakresie konieczna wydaje się interwencja ustawodawcy, która wyeliminowałaby to istotne potknięcie legislacyjne.

Ustawa o komornikach sądowych ogranicza możliwość wniesienia przez ministra wniosku (skargi) terminem, który zgodnie z art. 215 ust. 1 wynosi 6 miesięcy, licząc od dnia otrzymania uchwały. Należy podkreślić, że w przypadku tego środka Minister Sprawiedliwości może zwrócić się z odpowiednim wnioskiem (skargą) do Sądu Najwyższego w terminie 6 miesięcy niezależnie od stwierdzonego stopnia naruszenia prawa przez taką uchwałę.

Sąd Najwyższy może podjąć w przypadku zaskarżenia uchwały rozstrzygnięcie trojakiemu rodzajowi. W przypadku stwierdzenia, że uchwała nie narusza prawa, sąd oddala skargę Ministra Sprawiedliwości, natomiast w przypadku stwierdzenia naruszenia prawa Sąd Najwyższy może uchylić uchwałę bądź uchylając uchwałę, przekazać sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu organowi samorządu komorniczego, łącznie ze wskazaniem co do sposobu jej załatwienia.

Przyjęta w ustawie o komornikach sądowych regulacja prawna nie różni się istotnie od obecnie obowiązującej, a regulowanej przepisami ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Niestety powtarza również błędy aktualnej regulacji. Przede wszystkim wydaje się, że katalog rozstrzygnięć przewidzianych dla Sądu Najwyższego jest niewystarczający. W opinii autora ze względu na skutki prawne wydania rozstrzygnięcia o uchyleniu uchwały zasadne jest rozważenie, czy katalog rozstrzygnięć nie powinien zostać wzbogacony o możliwość stwierdzenia nieważności uchwały w przypadku ustalenia przez Sąd, że uchwała rażąco bądź istotnie narusza prawo. Miałoby to niezwykle istotne znaczenie w przypadku uchwał, które stanowiły podstawę działań organów samorządowych w czasie od ich podjęcia (wejścia w życie) do uchylenia. Trudno bowiem przyjąć, że uchwała rażąco naruszająca prawo mogła być podstawą działań podejmowanych przez organy samorządu komorniczego tylko z uwagi na fakt, że rozstrzygnięcie w przedmiocie jej uchylenia wywiera skutki prawne na przyszłość – *ex nunc*, a nie jak w przypadku stwierdzenia nieważności z mocą od dnia jej podjęcia – *ex tunc*.

Ponadto należy zakwestionować regulację, która przekazuje ocenę legalności działań organów samorządowych Sądowi Najwyższemu.

Wydaje się, że biorąc pod uwagę charakter rozstrzygnięć samorządowych, a może przede wszystkim charakter organów właściwych do ich podjęcia (są to w gruncie rzeczy organy administracji publicznej), ustawa o komornikach sądowych powinna przekazywać kompetencje w zakresie ich kontroli sądom administracyjnym¹¹. Taki zabieg legislacyjny pozwoliłby na stosowanie przy rozpatrywaniu skarg przepisów procesowych, które zostały ukształtowane m.in. w celu rozpatrywania skarg na zbliżone swym charakterem akty generalne organów jednostek samorządu terytorialnego czy terenowej administracji rządowej, a także wyeliminował wszelkie wątpliwości, które wynikły dotychczas i były związane z ustaleniem przepisów procesowych, w oparciu o które powinien procedować Sąd Najwyższy¹².

5. Podsumowanie

Przepisy ustawy o komornikach sądowych regulujące instytucję nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad samorządem komorniczym nie odbiegają istotnie od obecnie obowiązującej, a kształtowanej przepisami ustawy o komornikach sądowych i egzekucji regulacji prawnej. Zawierają bardzo zbliżone konstrukcje prawne w zakresie kształtowania poszczególnych środków nadzorczych zarówno kontrolnych, jak i korygujących. Oceniając ich intensywność, należy stwierdzić, że katalog środków nadzoru jest adekwatny do charakteru działalności, jaką wykonują organy samorządu komorniczego. W pewnym zakresie (legislacyjnym) porządkuje ona przepisy

¹¹ Zob. np. P. Rączka, *Samorząd komorników sądowych*, s. 103; idem, *Gwarancje ustawowe podmiotowości publicznoprawnej samorządu komorniczego*, s. 91.

¹² Takich problemów dotyczyło kilka orzeczeń SN, w tym m.in. postanowienie SN z dnia 17 lutego 2012 r., III ZS 6/11, Lex nr 1215292, postanowienie SN z dnia 16 sierpnia 2010 r., III ZS 17/10, Lex nr 667505, postanowienie SN z dnia 8 kwietnia 2010 r., III ZS 1/10, Lex nr 602765, postanowienie SN z dnia 10 kwietnia 2008 r., III ZS 1/08, Lex nr 469171), postanowienie SN z dnia 10 kwietnia 2008 r., III ZS 2/08, Lex nr 686073), postanowienie SN z dnia 10 maja 2006 r., III SO 11/06, Lex nr 271291, postanowienie SN z dnia 21 marca 2006 r., III SO 8/06, Lex nr 257635.

dotyczące instytucji nadzoru nad samorządem, choć w zakresie terminologicznym zawiera rażące błędy. Wadą uchwalonej regulacji jest jednak powtarzanie sygnalizowanych wcześniej błędów występujących również w obecnie obowiązujących rozwiązaniach prawnych, zarówno w zakresie niedostatecznie rozbudowanego katalogu rozstrzygnięć, z jakich może korzystać Sąd Najwyższy, eliminując z obrotu prawnego uchwałę organu samorządu komorniczego, jak i w zakresie objęcia rozpatrywania wniosków (skarg) na tego typu uchwały kognicją Sądu Najwyższego.

Wydaje się, że na generalną ocenę przepisów jest obecnie zbyt wcześnie. Oczywiście można wskazać błędy, które jeszcze przed ich wejściem w życie powinny być wyeliminowane. Jednak dopiero praktyka w tym zakresie zweryfikuje proponowane regulacje i pozwoli ocenić ich faktyczną wartość. W przypadku tego typu instytucji jak nadzór nad podmiotami zdecentralizowanymi, a do takich należy zaliczyć samorząd komorniczy, niezwykle istotne znaczenie ma praktyka działania organów nadzorujących. W tym zakresie bowiem wyłącznie odpowiednie wyważenie intensywności stosowania środków kontrolno-korygujących pozwoli na zachowanie odpowiednich proporcji w relacjach nadzoru występujących między państwem a samorządem komorników sądowych.

STRESZCZENIE

Nadzór administracyjny Ministra Sprawiedliwości nad samorządem komorniczym w nowej ustawie o komornikach sądowych

W dniu 22 marca 2018 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił ustawę o komornikach sądowych, która w części zastąpi z dniem 1 stycznia 2019 r. dotychczas obowiązującą Ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji. Nowa ustawa porządkuje m.in. regulacje dotyczące nadzoru nad komornikami i samorządem komorniczym, choć nie wprowadza w zakresie stosowanych środków nadzoru istotnych zmian. Kompetencje nadzorcze pozostawia zasadniczo Ministrowi Sprawiedliwości. Przewiduje szereg środków kontroli, które będą przysługiwały temu organowi, np. kształtując obowiązki organów samorządowych w zakresie

przekazywania ministrowi aktów podjętych przez te organy. Ponadto daje podstawy prawne do stosowania środków korygujących. Jednak ich zastosowanie wymaga współdziałania Ministra Sprawiedliwości z Sądem Najwyższym. Nowa regulacja, choć porządkująca przepisy o nadzorze nad samorządem komorniczym, powtarza też szereg błędów, jakimi dotknięta jest aktualna regulacja w zakresie tej instytucji.

Słowa kluczowe: nadzór; zawód zaufania publicznego; komornik sądowy; samorząd zawodowy komorników sądowych

SUMMARY

Administrative Supervision of the Minister of Justice over the self-government of bailiffs under the new Act on Court Bailiffs

On 22 March 2018 Sejm of the Republic of Poland enacted the Act on Bailiffs. On 1 January 2019 this act will partly substitute the present regulation on bailiffs and execution from 29 September 1997. The new law regulates supervision over bailiffs and their self-government. However, it does not introduce any significant changes to the means of supervision. Supervision competences are given to the Minister of Justice. The new law anticipates a wide range of control measures given to the Minister of Justice such as determining the obligation to inform the Minister about the acts passed by self-government bodies. Furthermore, the new act gives legal basis to the use of corrective measures. However, their application will demand cooperation of the Minister of Justice and the Supreme Court. This regulation improves legal framework in terms of the supervision over the self-government of bailiffs, but a range of legal errors, present also in the current regulation, was not avoided.

Keywords: supervision; professions of public trust; bailiff; self-government of bailiffs

BIBLIOGRAFIA

- Jankowski J., *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji*, Warszawa 1998.
Jankowski J., *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, Warszawa 2000.

Marciniak A., *Nadzór nad komornikiem według ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, w: *Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, red. K. Lubiński, Sopot 2000.

Marciniak A., *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, Warszawa 2008.

Rączka P., *Gwarancje ustawowe podmiotowości publicznoprawnej samorządu komorniczego*, w: *Status prawny komornika sądowego. Wyzwania współczesności*, red. M. Jabłoński, A. Marciniak, Sopot 2016.

Rączka P., *Nadzór nad samorządem zawodowym*, Toruń 1999.

Rączka P., *Samorząd komorników sądowych – zadania, struktura organizacyjna i nadzór. Propozycje zmian regulacji prawnej*, w: *Założenia projektu nowej ustawy o komornikach sądowych*, red. A. Marciniak, Warszawa 2014.